

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1984/2022
04.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Жарко Миловановић, адвокат из ..., против туженог Институт за лечење и рехабилитацију „Нишка Бања“, Нишка Бања, чији је пуномоћник Ирена Стојадиновић, адвокат из ..., ради поништаја решења о престанку радног односа, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3690/2021 од 02.03.2022. године, у седници одржаној 04.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3690/2021 од 02.03.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 1796/19 од 18.03.2021. године, ставом првим и другим изреке, поништено је као незаконито решење туженог бр. ... од ...2016. године којим јој је отказан уговор о раду бр. ... од ...2005. године и тужени обавезан да тужиљу врати на рад и призна јој сва права из радног односа. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 216.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3690/2021 од 02.03.2022. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се поништи као незаконито решење туженог бр. ... од ...2016. године којим је тужиљи отказан уговор о раду и да се обавезе тужени да тужиљу врати на рад и призна јој сва права из радног односа, а обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 283.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. и 441. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23) - ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а повреда из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју се ревизијом указује, по члану 407. став 1. ЗПП, не представља разлог због кога се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог на основу уговора о раду на неодређено време од ...2005. године на радном месту ... – радника у ... Оспореним решењем од ...2016. године тужили је отказан уговор о раду на основу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду и члана 22. Закона о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору, због престанка потребе за њеним радом услед организационих и економских промена, а истим решењем утврђена је висина отпремнине која је исплаћена тужили. На основу Одлуке Владе РС о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС“ бр. 101/15), одређен је лимит укупног броја запослених код туженог на 378 запослених на неодређено време. Тужени је 30.01.2016. године донео нови Правилник о организацији и ситемтизацији послова, којим је број запослених усагласио са одлуком Владе и новим актом је број извршилаца за радно место праље смањен са 6 на 4. Министарство здравља, као ресорно министарство, дало је сагласност на нови Правилник актом од 25.02.2016. године. Туженом су од стране Министарства здравља 28.03.2016. године достављени критеријуми за утврђивање вишка немедицинских радника, усвојени од стране репрезентативних синдиката из области здравства. Тужени је 25.03.2016. године донео Одлуку о покретању поступка решавања „вишка запослених“ и образовању радне групе за спровођење рационализације, а 29.03.2016. године донео је Одлуку о спровођењу анкете из чије садржине се утврђује да послови које је тужила обављала спадају у групу послова на којима постоји потреба смањења броја извршилаца (са постојећих 6 на 4 извршиоца). Поводом анкете, тужила се изјаснила да не жели да јој радни однос код туженог престане споразумно уз исплату новчане надокнаде. Радна група туженог је у периоду од 12.04.2016. године до 21.04.2016. године држала састанке поводом рационализације, вршила је бодовање на основу достављених критеријума, утврђивала ко ће од запослених бити проглашен „вишком запослених“ и о свему томе сачинила записнике који су саставни део бодовне листе. Од укупно 6 праља тужени је бодовао 3, јер су остале 3 била изузете применом критеријума као самохрани родитељи, односно због породилског одуства и тужила је остварила најмањи број бодова. Тужени је 22.04.2016. године донео Одлуку о утврђивању вишка запослених, којом је поред осталих запослених обухваћена и тужила. У образложењу одлуке наведени су запослени који су добровољно пристали да им радни однос престане уз исплату новчане накнаде, а наведено је и да је поступак рационализације спроведен применом критеријума за немедицинске раднике у здравству и да је најпре престао радни однос запосленима који у календарској години испуњавају или који ће у року до две године од проглашења „вишком запослених“ испунити услов за остваривање права на пензију, а потом је извршено и бодовање применом поменутих критеријума из члана 5. и утврђени су запослени за чијим радом је престала потреба.

Констатовано је да је одлука објављена на огласним таблама Института 22.04.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је оспорено решење незаконито, јер тужени није применио све прописане критеријуме и није омогућио запосленима изјављивање приговора против објављене листе бодовања, при чему ни Правилник о организацији и систематизацији послова није на законит начин објављен, а у самом оспореном решењу се не наводе образложени разлози због чега тужиљи престаје радни однос, да ли због тога што је радно место тужиље укинута или је смањен број извршилаца, што све оспорено решење чини незаконитим.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, оценивши да је тужени спровео законит поступак утврђивања вишка запослених, да је правилно применио критеријуме за утврђивање вишка немедицинских радника достављене од стране Министарства здравља, те како је тужиља остварила најмање бодова, тужени јој је из разлога прописан чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, отказао уговор о раду. Тужени је омогућио запосленима увид у рад радне групе за утврђивање вишка запослених, увид у извршено бодовање и објавио одлуку о утврђивању вишка запослених. Супротно закључку првостепеног суда, из изведених доказа произлази да је нови Правилник о организацији и систематизацији послова објављен на огласној табели и да је ступио на правну снагу.

Правилно је другостепени суд применио материјално право када је одбио тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду од 09.05.2016. године уз закључак да је за доношење спорног решења постојао оправдан отказни разлог прописан чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05...75/14).

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 75/14), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбама чланова 153-158. Закона о раду прописан је начин утврђивања вишка запослених код послодавца, када је с обзиром на укупан број запослених и број запослених који су вишак, неопходно доношење програма решавања вишка запослених, па је прописана садржина програма и поступак његовог доношења.

У конкретном случају, код туженог је дошло до спровођења поступка рационализације прописаног Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 68/15 и 85/15). Тим законом утврђена је рационализација односно начин одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, као и обим и рокови смањења броја запослених до достизања утврђеног максималног броја, док је инструкцијама датим од стране Министарства здравља, ради поступања по наведеном закону наложено свим здравственим центрима у Србији да примењују критеријуме које је донео репрезентативни синдикат здравства. У поступку утврђивања вишка запослених тужени је 30.01.2016. године донео Правилник о организацији и систематизацији послова, на који је Министарство

здравља, као ресорно министарство дало сагласност актом од 25.02.2016. године. Тужени је 25.03.2016. године донео Одлуку о покретању поступка решавања „вишка запослених“ и образовању радне групе за спровођење рационализације, а 29.03.2016. године донео је Одлуку о спровођењу анкете из чије садржине се утврђује да послови које је тужила обављала „радник у ...“ спадају у групу послова на којима постоји потреба смањења броја извршилаца (за 2 од укупно 6 извршилаца), након чега је 22.04.2016. године донео Одлуку о утврђивању вишка запослених, којом је поред осталих запослених, обухваћена и тужила, а у образложењу одлуке наведено је и да је поступак рационализације спроведен применом прописаних критеријума за немедицинске раднике у здравству.

Приликом утврђивања вишка запослених тужени је применио критеријуме достављене од стране надлежног министарства, а претходно усвојене од стране репрезентативних синдиката из области здравства, који су били обавезујући за све здравствене установе. Овим предлогом је у члану 2. прописано да ће се при проглашењу вишка запослених немедицинских радника у здравству обезбедити да најпре престане радни однос запосленима: 1. Који у календарској години испуњавају или који ће у року од две године од проглашења технолошким вишком испунити услов за остваривање права на пензију (старосну) и 2. Који имају најмањи број бодова применом критеријума из члана 5. Предлога. Чланом 5. је одређено да ће се при предлагању и утврђивању запосленог за чијим је радом у складу са законом престала потреба примењивати критеријуми по следећем радоследу: а) примања по члану домаћинства, б) дужина ефективног стажа осигурања, в) здравствено стање запосленог и члана његове уже породице, г) број деце до 26. година старости, према којима запослени има обавезу издржавања и д) по основу услова рада.

Радна група туженог је у периоду од 12.04.2016. године до 21.04.2016. године држала састанке поводом рационализације, вршила је бодовање на основу достављених критеријума, утврђивала ко ће од запослених бити проглашен „вишком запослених“ и о свему томе сачинила записнике који су саставни део бодовне листе. На пословима које је тужила обављала дошло до смањења броја извршилаца за 2 од укупно 6 извршилаца, од којих је тужени бодовао 3, јер су остале 3 била изузете применом критеријума као самохрани родитељи, односно због породилског одуства. Како нико од извршилаца на радном месту „радник у ...“ није испуњавао услов за старосну пензију у смислу члана 2. тачка 1. наведеног Предлога, примењени су прописани критеријуми из члана 5. предлога критеријума за утврђивање вишка немедицинских радника, а на основу којих је тужила остварила најмањи број бодова, те је проглашена вишком, чиме је утврђен престанак потребе за њеним радом, а што је основ за примену отказног разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду.

Супротно наводима ревизије, процедура доношења аката у поступку рационализације и решавања вишка запослених код туженог спроведена је у складу са Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. У поступку доношења побједног решења тужени је поступио према одредбама члана 153. до 158. Закона о раду, тужила је била подвргнута бодовању применом прописаних критеријума обавезујућих за здравствене установе и остварила је најмањи број бодова, те је по оцени Врховног суда правилан закључак другостепеног суда да је тужили законито престао радни однос на основу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Имајући у виду наведено, као и да је тужени тужили исплатио отпремнину и да је у

поступку пред нижестепеним судовима утврђено да није било могућности за премештај тужиље на друге послове, то је правилна одлука другостепеног суда да није основан захтев тужиље за поништај отказа уговора о раду.

Имајући у виду да је тужиљи законито престао радни однос, неоснован је и њен захтев за реинтеграцију у смислу члана 191. став 1. Закона о раду.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је, применом члана 165. става 1. у вези чланова 153. и 154. ЗПП, одбио захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка јер тужиља није успела у овом поступку.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић